

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק י"ט שבט תשפ"ג

פרשת יתרו
שבת קבלת התורה
גליון תקע"ז
שנה י"ב

מפי ספרים וסופרים

למה ביקשו המלאכים להשאיר את התורה בשמים

אותם אליו ויאמר להם, מה לכם להתקוטט עם בעלי העגלה חנם, הלא הם בתום לבכם ובניקיון כפיהם באו הנה, אחר כי הסכמתם על דבר זה. ויאמרו אליו, רבנו, הנה בכוונה עשינו דבר זה לטובתך, כי הנה פה עיר גדולה של חכמים וסופרים, רבים הם המבינים חכמתך וגדולתך, וידעו להיזהר בכבודך, אבל בעיר הקטנה אשר אנשים בה מעט לא ידעו ולא יבינו גדולתך. כי מעלת כבודו כתב אליהם שיקבלוהו לרב, ומי יודע אולי יחשבו, כי בני עירנו מאסו בך וגישרו אתך מחמת איזו סיבה, ולא יזהרו בכבודך כראוי, על כן יעצנו לעשות כן לעיני בעלי העגלה, למען יראו כמה יקרת הרב בעינינו, עד שאין אנו מניחים אותך לנסוע מאיתנו, וידעו מעתה להיזהר בכבודך כראוי.

והנמשל: כי התורה הקדושה, עת עלה ברצונו יתברך ליתנה למטה בארץ לזכות את בני האדם מורכבי החומר והצורה, הנה המלאכים גם כי ידעו כי התורה היא בעבור ישראל, עם כל זה התאמצו לחמוד יופייה בליבם, ואמרו "תנה הודך על השמים", ובכוונה תחילה עשו כן, כי חשו המלאכים פן אחרי שיקבלוהו בני האדם, לא יעריכוהו כערכה, כי יאמרו, אם הייתה חשובה מדוע הסכימו המלאכים שתורד למטה. מה גם שכל הניסים שעשה ה' יתברך עמם במצרים ועל הים, היו כולם על תנאי שיעבדו את האלוקים על ההר הזה ויקבלו תורתו. ואם התורה טובה ויקרה כל כך, לא היה צורך להלהיב אותם בניסים ונפלאות שיקבלוהו, כי מי פתי שלא יאבה בה. על כן, בכוונה תחילה בעלות משה למרום לקבל התורה, בקשו המלאכים לפגוע בו, ובקשו מהקב"ה שישאיר אצלם, למען ידעו ישראל כמה היא חמודה בעליונים, ורק למען זכות אותם ניתנה להם, וכך יזהרו בכבודה והדרה. (המגיד מדובנא זיע"א)

יש להבין, וכי מה ראו המלאכים לעכב את התורה שתישאר אצלם בשמים בעולמות העליונים, הלא ידעו כי התורה היא בעבור ישראל שיקיימוה, והם אינם שייכים בכל זה?

והעניין יובן על דרך משל: לרב גדול שהיה מורה הוראה בעיר גדולה כמה שנים. ויהי לעת זקנותו בראותו כי כבדו עליו הטרדות בענייני העיר ובמשפטיהם הרבים, עלה בדעתו לכתוב לאנשי העיר הקטנה הסמוכה לקבלו עליהם לרב, כי שם יוכל לשבת בנחת ובשלוה בהיות אנשים בה מעט. לכן תחילה הודיע בקהל עדתו, שאינו רוצה עוד להיות רב אצלם, והם ביקשו ממנו לבל יעשה דבר זה, כי איפה ימצאו רב גדול כמוהו, רק לאחר שראו כי לא יועילו בדבריהם, אז אמרו לו: רבנו, כטוב בעיניך עשה. ויכתוב הרב אל ראשי העיר הקטנה, אם תאבו, קבלוני נא אצלכם למורה, ויאספו יחד ויסכימו כולם ויאמרו טוב הדבר. וישכרו מהם אנשים וייקחו עגלות וישלחו להביא את הרב ואת ביתו. ויהי כאשר באו העגלות, מיד נקבצו כל גדולי העיר הגדולה, ולא הניחו אותו לנסוע מאצלם. אמר להם הרב: הלא שאלתי אתכם תחילה והסכמתם לדברי, ועתה מה לכם להתנגד? ויאמרו לו, רבנו, חלילה לנו מעשות כדבר הזה, הנה העגלות לפניך, קומו וסעו לכם כרצונכם. ויבואו שוב בעלי העגלה ויאסרו את המרכבה, והנה שוב התאספו אנשי העיר, וינתקו את הקשרים, ויתקוטטו עימם לאמור: אין אנו מניחים אתכם לקחת את רבנו מעירנו! וילכו בעלי העגלה לרב ויספרו לו את אשר אנשי העיר עושים להם, ולא האמין להם, כי היה הדבר לפלא בעיניו, אך חזרו והתעוררו שוב שנית ושלישית הלא כבר הפצירו בו מאז שישאר רבם ולא הועיל להם, ומה גם עתה שהוא עומד מוכן ומזומן לנסוע. ויקרא הרב

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

הנה אומרת התורה במ"ת כלל, שעיקר הקשיים הם בהתחלה שאין האדם עומד בהתחלה בנסיון ואינו משגיח על הקשיים והעייפות שבתחילה והולך ללמוד ד"ת בהתלהבות ובחשקה גדולה אזי מבטיח הכתוב שע"י הזכות שעמד בנסיון הקב"ה יערב לכם את דברי התורה ותצלחו ותרגישו במתיקות התורה מכאן ואילך, ולא יהיה לכם שום קשיים ודברי התורה ימשכו אתכם ותרוצו בחשקה גדולה ללמודם.

וזה מה שא"א בברכת התורה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו בלשון עבר ואח"כ אנחנו מסיימים בלשון הוה ברוך אתה ה' נותן התורה, דהיינו שנתנית הקב"ה היא נתינת תמידית שע"י שנתן לנו את התורה נמשכת הנתינה לעולם ועד, שאם איש ישראל מקבל ע"ע עול תורה עי"ז משפיע הקב"ה נתינת התורה וזוכה להבנת התורה ולשכל התורה, ועי"ז יערב לו מכאן ואילך שכל ההתחלות קשות וסופן קלות.

(אמונת משה)

הדרך האמת בעבודת השי"ת זה לידע והאמין בהשי"ת

ויחד יתרו על הטובה אשר עשה ה'.

וזה"פ 'ויחד יתרו' שעיקר שמחת וחדות יתרו היה במה שזכה לידיעת ולאמונת אחדות ה' שבא לתכלית הידיעה כי הוא יחיד ומיוחד בכל העולם בורא כל עלמין ומסבב כל עלמין ומהוה כל הוויות, וזה היה לו יותר מעל כל הטובה אשר עשה ה' לישראל, וכל העולם ראו ושמעו גדלות ורוממות ה' שנתפרסם בעולם כבוד ה', כי מבלעדי עזרתו אין עזרה וישועה, וזה היה לו יותר שבחה והטבה מעל כל הטובה, כי זהו דרך אמת בעבודת ה', וכן נזכה גם אנחנו להתחזק ולהאמין בתקות צור ישועתנו כי הוא ישיענו ויתגדל ויתקדש כבוד ש"ש בעולם ע"י מעשינו הטובים.

(תפארת שמואל)

לא מספיק בקבלת התורה שבכתב אלא גם בע"פ

צריך להאמין שהכל הוא מאת הבורא ב"ה

וישמע יתרו חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (י"ה, א).

לכאורה קשה למה התחיל הפסוק בשם אלוקים ב"ה וסיים בשם הוי' ב"ה? אכן המכוון, כי מכל זה זכה להשיג אמונת אומן, כאמונתם של ישראל, כאשר השם 'אלוקים' שהוא בגי' 'הטבע' (פרדס שער י"ז פ"ד) הוא ג"כ מאת השי"ת כמו השם הוי' שרומז על למעלה מדרך הטבע, כמו שכתב המהר"ל ז"ל (גבורות ה' הקדמה ראשונה) כי השם המיוחד הוא שם העצם מורה שהוא נבדל מכל הנמצאים, והשיג אמתת ותכלית האמונה שהכל מאת השי"ת, כהמשך לשון קדשו (שם) ובו [ר"ל בהשם העצם] מקוימים כל הנמצאים, היינו שהכל מתנהג בכח שם הוי'. והטבע הוא רק הסתר, וע"י האמונה מגלים ההסתר ומראים שהכל מאת השי"ת.

וזאת היא עבודת איש הישראל, לידע ולהאמין כי הוי' הוא האלוקים (דברים ד', ל"ט), היינו שהטבע המרומז בשם אלוקים והלמעלה מן הטבע המרומז בשם הוי' ב"ה הכל אחד הוא מאת השי"ת, ועי"ז אה"כ (שם ל"ב, ט) כי חלק ה' עמו, כי זרע ישראל עדת עם קודש המה מבטלים כל הטבע בהיותם מאמינים בני מאמינים שאין טבע כלל, אלא הכל מאת השי"ת בבחי' הוי'. וזה גם בחי' שוית ה' לנגדי תמיד (תהילים ט"ו, ח), שמאמין שהכל הוא תמיד שם הוי' ב"ה, ר"ל אפילו בזמן שמתנהג בדרך הטבע שהוא בחי' אלוקים, הוא באמת מאת השי"ת, בבחי' הוי', והטבע אינו אלא העלם והסתר. (אמרי מנחם)

כל ההתחלות קשות וסופן קלות

ועתה אם שמוע תשמע בקולי. פרש"י ז"ל: ועתה, אם תקבלו עליהם יערב לכם מכאן ואילך שכל ההתחלות קשות.

ויתיצבו בתחתית ההר (י"ט, י"ז)

אמרו ז"ל (שבת פח). מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית וא"ל אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. הקשה המהרש"א דזה סותר להא דאמרו בהמשך הגמ' שם שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואומר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו, שכן משמע שאפילו אם לא יקבלו ישראל את התורה העולם יתקיים, ורק ישראל יקברו ח"ו תחת ההר.

ונ"ל ע"פ המדרש תנחומא (נ"ח) שכפיית ההר היה רק על תורה שבע"פ, וא"כ אפשר לומר שלהמשך קיום העולם היה די בקבלת תורה שבכתב, והקב"ה כפה עליהם את ההר כדי שאם יסתפקו בזה ולא יקבלו ג"כ את התורה שבע"פ יקברם תחת ההר. (פרדס יהודה)

עיקר התורה זה זאהבת לרעד כמוד'

וכל אשר לרעד (כ' י"ד).

כ"ק אאמו"ר זצלה"ה זי"ע דיבר בקדשו פ"י המקרא קודש ע"ד מאחז"ל

(שבת ל"א). שאמר הלל להגר מה דעלך סני לחברך לא תעביד, זאהבת לרעד כמוד' (ויקרא י"ט, י"ח) הוא כלל גדול בתורה, שזה הוא עיקר התורה, וזה הוא פ"י הפסוק כאן שכל עשרת הדברות תלויים העיקר שיהי' בך אהבה לכל ישראל וב"א יהי' רעד וחברך היינו שע"י הכנעה וביטול זוכים להכתיר להקב"ה במדת כתר, והתיבות האלו הם משלימים לתר"ך עמודי אור המזכרים בסה"ק.

(ישמח ישראל)

השי"ת מקבל תפילת כל פה עמו ישראל ברחמים

אלה הדברים אשר תדבר אל בני" (י"ט, ו) ופירש"י לא פחות ולא יותר.

כ"ק אחי אדמו"ר הק' פירש בקדשו שככה יאמר להם לישראל כי לפני השי"ת אין בחי' פחות ובחי' יותר - בחי' קטן ובחי' גדול - כי השי"ת מקבל תפילת כל פה עמו ישראל ברחמים. וכן הוא דרך עבודת ד' שילך האדם בקן הממוצע, לא למעלה ולא למטה, שלא יהיה בעיניו כאין וכאפס וגם לא למעלה.

(תפארת שמואל)

ווארט

דברי אלוקים חיים

ובזה פירשנו בפרשת חיי שרה אצל אליעזר שאמר לא אוכל עד אשר עם דברתי דברי ויאמר עבד אברהם אנכי, ודרשו רז"ל שהיו נותנים סם המות במאכלו ועל ידי דברי תורה שאמר היה ניצול מהם, איננו כפשוטו שהיו נותנים בו סם המות במאכלו, רק מאכלם היה אצלו בחי' סם המות, כי הוא היה רגיל לאכול משולחניו של אברהם אבינו ושרה אמנו היא היתה המבשלת ומכנת, ואברהם היה מביאו על השולחן בקדושה, לכן מאכלם היה אצלו בבחי' סם המות, וכאשר אמר דברי תורה מקודם "עבד אברהם אנכי" היה מעורר בחי' צדיקו של עולם וכל הדבוק לטהור טהור.

וכן גם עתה בדור הזה בגלות המר בתכלית השפלות בבחינת עמידה כמ"ש העומדים בבית ה' בלילות בחי' עמידה בזמן הגלות הדומה ללילה כי בזמן הגאולה היינו בבחינת הולך ממדריגה למדריגה כמ"ש וה' הולך לפניו יומם, אך עכ"ז אנו יכולים לעורר חסדי אבות ממדריגת הצדיקים אשר לפנינו זי"ע ממה שאנו מזכירים אותם לדבר מהם מגודל קדושתם ומעלתם, יהי ה' עמנו כאשר היה עם אבותינו, אמן.

(תפארת שלמה)

לע"נ הרה"ח ר' יצחק

בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל

נלב"ע ו' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

התנאי כפול שאם לא כן התנאי בטל והמעשה קיים, והשי"ת אמר אם שמעו תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה בלא תנאי כפול, ומשה רצה שישמעו בקול ה' ולכן יכול להיות שיפחות ולא יאמר להם דבר המתנה שיהיו סגולה, או שיוסיף תנאי כפול שאם לא ישמעו לא יהיו סגולה, ע"כ אמר לו ה' לא תפחות ולא תוסיף דרצון ה' הוא שאפילו חלילה לא יקיימו, תהיה ג"כ המתנה קיימת. (מהרה"ק מקאצק זי"ע)

ששת ימים תעבודו ועשית כל מלאכתך. מפרש"י ז"ל: שיהיה כאילו

כל מלאכתך עשויה. פ"י שע"י נעשה ונגמר באמת כל מלאכתך, ע"י שמיני חפציו בעבור שביתת השבת. ופשט הפסוק הוא, כי השי"ת נתן את יום השבת למנוחה, שכל העבודות המוטלות על האדם יעשה רק בימי המעשה, ובשב"ק אין צריך עבודה בשום דבר אף במלחמת היצה"ר דכתיב ששת ימים תעבוד. ואם היינו מקיימין העבודה כראוי, אז ויום השביעי בו' לה, ומה שאין המרגישין המנוחה כראוי בשבת, הוא ע"י חסרון עבודה בחול, וכמו שאמרו (ע"ג ג.) מי שטרד בערב שבת בו', אעפ"כ כשבא שבת ורואין עצמם מרוחקין מקדושת השבת, וע"י שבין בתשובה מאהבה לבוא לקבל הארת השבת, וע"י איתא (זהור ח"א, קכ"ט ע"א) בעלי תשובה בשעתא חדא וברעינא חדא, מתקנין הכל. וע"י אותו התשוקה לשבת נגמרין כל המעשים. ולכן נאמר ועשית כל מלאכתך, שיש בכח התדבקות אל השבת להשלים כל חסרון עבודה בחול כנ"ל. (שפת אמת)

וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק וגו'. כי ראה רומז למדריגה גבוהה, והאות

שראשי ישראל נקראים עיני העדה (עיני ב"ב ד.) וזהו וירא העם, פ"י בהסתכלותם והביא איד שהמדות הם גדולים וחזקים ומי יוכל לעמוד בהם וינועו לבדם ויעמדו מרחוק, פ"י נתנו עצה ותחבולה להעמיד הדברי תורה והמדות ע"י סייגים והרחקות שעשו רז"ל כגון שניות לעריות. וזהו ויעמדו, שעשו העמדה למצות. ע"י מרחוק, פ"י ע"י הרחקות והסייגים שגדרו רז"ל. (אוהב ישראל)

וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר. דהנה ע"י התורה אדם בא

לידי דביקות, וזהו את כל הדברים לאמר אנכי ה' הוא הדבקות ואמונה. (נעם אלימלך)

וישמע יתרו וגו' את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי

הוציא ה' את ישראל ממצרים, יש לומר שמונה ב' מעלות שהקב"ה נתן למשה רבינו ע"ה, אחד הוא אשר עשה אלוקים למשה, היינו שעשה השי"ת למשה בחי' אלוקים, כמו שכתוב (שם ז, א') ראה נתתיך אלוקים, והב' שעשה לישראל, שיהיו עמו של משה, וכולם ניצוציו וחלקיו של משה והוא הכולל כולם וראש ומנהיג שלהם, וזהו וישמע יתרו, והבן.

(דגל מחנה אפרים)

ויוצא משה את העם לקראת האלוקים (יט, יז). במדרש (שיר השירים רבה א, נז) ישנו להם ישראל כל אותו הלילה. וי"ל כי בני ישראל הרגישו בנפשם שעדיין לא עשו הכנה הרצויה לקבלת התורה, לכן ישנו, כי רצונם היו לדחות הזמן בכדי שיהיה להם פנאי לטהר ולזכך מוחם וליבם. (אמרי פנחס)

וישמע יתרו בו'. מפרש"י ז"ל: מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף

ומלחמת עמלק. לכאורה קשה וכי לא שמע אלא זאת ואיך ומה עזב את הנפלאות אשר עשה השי"ת במצרים ועוד הורדת המן ושלוו והוצאת מים מצור החלמיש, ועוד קשה מפני מה נטר עד הכא הלא בשמעו בצאת ישראל ממצרים תיכף היה לו לבא, אפשר י"ל ידוע שקריעת ים סוף היה ניכר לכל באי עולם, כדברי חז"ל (ילקוט רמז קל"ד) וקשה איד עמלק ערב אל לבו לגשת למלחמה עם בני ישראל אשר היו חביבים כ"כ בעיני אלוקים, אלא ודאי צריך לומר כדברי חז"ל (ילקוט רמז רס"ג) על שרפו ידיהם מן התורה גירה השי"ת ב"ה את עמלק בישראל. ורש"י פירש על פסוק אל המדבר אשר הוא חונה בו', וז"ל אעפ"י שישב בכבודו של עולם נדבה לבו לצאת למדבר לשמוע תורה בו'. ואפשר שזה כוונת רש"י ז"ל מה שמועה שמע ובא עתה דוקא ולא מקודם לזה, מתרץ רש"י ז"ל קריעת ים סוף ומלחמת עמלק דיקא. וקשה תרי דסתרי אהדי איד ומה היה עמלק בא להילחם עם ישראל אחרי שמעו קריעת ים סוף, אלא צריך לומר על שרפו ידיהם מן התורה נמצא עונש של ביטול תורה גדול כ"כ. לכן בא אל המדבר לשמוע תורה, וק"ל. (אור פני משה)

ויבא יתרו וכו' אל המדבר (יה, ה). מפרש"י ז"ל: בשבחו של יתרו דבר

הכתוב שהיה יושב בכבודו של עולם ונדבו לבו לצאת אל המדבר

מקום תוהו לשמוע תורה. והקשה א"י ר' יחזקאל מקומי"ר זצ"ל, מה

הרבותא והשבח של יתרו דיקא בזה, הלא כל הגרים הם כן שמואסים בטוב עולם הזה, הוא מותיב והוא מפרק, כי יתרו מתחילה היה יושב ולומד בביתו, בדרך עולם שיושבים ולומדים בהתמדה, והרגל נעשה טבע ועובד ועוסק בתורה כדי טבעו והרגלו. וידוע (אבות פ"ו מ"ג) אין כבוד אלא תורה, וזהו הפירוש 'כבודו של עולם' היינו עסק התורה כפי טבעו של עולם. אח"כ ראה שאין זה עבודה אמיתית, רק צריך לעשות עצמו בחי' הפקר כמדבר ולעסוק בתורה למעלה מטבעו והרגלו (עין במדרש רבה א' ז) על כן בא אל משה שהוא צדיק הדור, אל המדבר/ שהוא הפרשת עוה"ז כמדבר, והתחיל לעבוד מחדש כפי דרכו של משה. (דברי ישראל)

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (י"ט ו) מפרש"י ז"ל: לא

פחות ולא יותר. י"ל בדרך רמז להנותן לחבירו מתנה על תנאי צריך להיות

אופני התפילה על כבוד ה' ית'

שישמע יתרו, מפרשי ז"ל מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, וילקוט איתא גם מתן תורה. והמפרשים דקדקו מאי שפירש רש"י ז"ל מה שמועה שמע ובא הלא מבואר בהכתוב כל מה ששמע, את כל עשה אלוקים למשה ולישראל עמו.

מבואר בספה"ק "תפארת שמואל" (פרשתן אות א) עה"פ הכתוב ויצעקו בני ישראל אל ה', [וכמו שכבר ביארו בספה"ק (ישמח ישראל, תפארת שמואל) שכל הצעקות והבכיות שהיה בעת יציאת מצרים ובכל מהלך הדרך היה על כבוד ה' שיתחלל בעולם, ולמען זה ביקשו]. והוי ידוע מאמר חז"ל (יבמות ק"ה) המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה, דהיינו שיתן אל ליבו צער השכינה שכינתא בגלותא, וכמאמר ז"ל (סנהדרין מ"ד) בזמן שאדם מישאל מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, ועל זה צריך שיהיה עיקר תפילתו ובקשתו, בדרך רחמים ותחנונים לפני המקום, על כבוד ה', ותפילה זו עולה למרום אל מקום השכינה הק', וכשהוי ישראל אצל הים והמצרים רדפו אחריהם אמרו חז"ל בהמדרש שתלו עיניהם למרום, ר"ל שלא השגיחו אל עצמם כלל רק התפללו על כבוד ה' שלא יחולל שמו בעולם, שלא יאמרו מבילתי יכות ה' להוציאם, וזהו ויצעקו בני ישראל אל ה', דהיינו שצעקו על צער ואי כבוד ה', כי לא נאה להיות רבו שריוה בצער, שמשותף בצערן של ישראל, ובזכות זה זכו להישועה, ודבר זה לקח יתרו לבו לבוא ולהתגייר, כי התבונן אל ליבו רוממות השי"ת שאין חקר לגדולתו וכמו שאמר גדול ה' מכל האלוקים, ואעפ"כ משגיח על פחותי ערך קרוצי חומר ומשתתף ומצטער בצרתם ובכל צרתם לו צר, ועי"ז בא להתגייר.

וזה פירוש מאמר חז"ל (ר"ה כ"ט) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך כל זמן שמסתכלין כלפי מעלה הם מתגברין, היינו כל זמן שמסתכל בעין פקידא בעין השכל כלפי מעלה שבכל צרתם לו צר, וצערנו נוגע לכביכול, ומבקשים על כבוד ה' הם מתגברין, ותפילה זו עולה למעלה ראש ומנצח הכל.

המורם מדבריו הקדושים והנפלאים, שמורים לנו את הדרך הנכונה והאמיתית בתפילה, שכל אדם צריך איזו ישועה בפרטית, בכל ענין שהוא הן ברוחניות והן בגשמיות, והעצה לקבלת התפילות, מבואר ע"י דברי רבינו ז"ע, הוא שיתפלל ויבקש על כבוד שמים, ולכל לחשוב על עצמותו כלל. ודהיינו, על בניס ובני בני, שימישכו את הדורות הלאה, על פרנסה - שאם אין קמח אין תורה, ועל זיווג -

כח בליקוטי אמרים מובא בשם הרה"ק ממעורטיש ז"ע פירוש על דברי המשנה (אבות פ"ה מ"ג) על תעש תפילתך קבע, ר"ל אל תפלה אדם על עסקי צרכיו, רק תפלה תמיד בשביל השכינה שתגאל מגלות. וז"ש אלא רחמים ותחנונים ר"ל תפלה תמיד לפני המקום, כלומר עבור השכינה הנקרא מקום כידוע.

וכתב בספר "שפת אמת" (ליקוטים פר' ואתחנן) עה"כ (דברים ד', ז') כה' אלוקינו בכל קוראינו אליו, פי' בכל קוראינו אליו, היא קריאה לה' ממש להתדבק בו ית', ולא לבקשת צרכיו, כי לא נאמר אשר לו אלוקים עושים רצונו רק קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קוראינו אליו, הוא קרוב לנו, ותפילה זו לעולם מתקבלת.

"והקריאה בתורה מעוררת הזמן שיתעורר נפש הישראלי ויתלהב לעבודת ה', ולהשליך מעליו בטרם כל מחשבות ההבלים והשטותים, ולידע ידיעה האמיתית שהוא יחיד ומיוחד וממציא כל הנמצאים ומסבב כל הסיבות" (ישמח ישראל בפרשתן סוף אות א). וכן יעזרני ה' להתפלל לבקש ולהתחנן רק בשביל כבוד שמים, למען יתגדל ויתקדש שמו בכל העלמות בעליונים ובתחתונים, ויעלו לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ולהיושע כל אחד בישועה הפרטית שלו הוא מצפה ומחכה, ולישועה הכללית לביאת גואל משיח צידקנו שיבוא ויגאלנו במהרה ובימינו אמן וכן יהי רצון.

(מאמר זה נכתב ברב רובו בקצת בשינוי לשון כמובא באריכות בספה"ק, ועי"ש בהרחבה. והמשכיל ירחיב עוז. ואפשר להרחיב עוד הרבה, ועוד חיד נטויה)

מעשי צדיקים

אני מוחל לו במחילה גמורה ואין בלבי עליו שום טינא

הרי הוא מראשי הרבנים בעיר, ואני כבר אדאג שהוא יתן לך מה שאתה צריך, הדלתות נפתחות לפניו, רבי אליהו אליעזר מיד מקבלו לחדר והחל לגלגל עמו שיחה בהלכות, הוא תהה על קנקנו ומצאו ריק, אין הלה מוצא ידיו ורגליו בהלכות שחיטה בדיקה וטרפות. ניחמו רבי ישראל, חזקה שאתה יגע עדיין מן הדרך, תנוח טוב ותבוא שנית בעוד ימים מועטים, בקושי מצא האברך את הדלת והסתלק.

עברו ימים אחדים והאברך לא חזר, רבי ישראל שהצטייד מראש בכתובתו הלך בכבודו ובעצמו והמציא את עצמו אליו, נכנס לפונדקו ושאלו על מה שאינו שב? השיב הלה, מחזיק אני טובה לרבינו, הוא פקח את עיני, אני מכיר כבר את מקומי ואחזור מיד לביתי. לא הרפה ממנו רבי ישראל ועודדו והמריצו לחזור וללמוד היטב הלכות שחיטה, הלך ומצא לו שוחט מובהק שילמדנו את הדינים, וסיפק לו נשא פרי, האברך למד במרץ ובסקודה את ההלכות, השתלם לשוחט מומחה והוסמך על ידי כמה רבנים גדולים, ועדיין לא נתקררה דעתו של רבי ישראל, עד שמצא עבדו קהילה הגונה שהושיבוהו בכבוד בתוכה. כששאלו את רבי ישראל וכל כך למה מה חזר רבינו כל כך להטיב במיוחד עם אותו אברך? השיב כשהלה בא אלי וביקש את סליחתי, אמרתי לו כי אני מוחל לו במחילה גמורה ואין בלבי עליו שום טינא, ובאמת אמרתי הדברים בלב שלם, אך היות ואני רק בשור ודם וחוששני שהתגנב בלבי איזו קפיא ושנאה עליו, לכן השתדלתי לחפש כל מיני הטבות לגמול לו ולהוציא מלבי כל חשש טינא.

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מסלנט זע"א (יומא דהילולא כ"ה שבט), שנסע פעם ברכבת מעיר קובנא לווילנא, וכדרכו נסע יחידי בלי מלווים והיה לבוש כאחד הבעלי בתים, על ידו ישב אברך צעיר, ישב רבי ישראל ועישן סיגריה. האברך פנה בגסות להבי ישראל ואמר שאיננו סובל את ריח העישון, לא ביקש רבי ישראל להצטדק שהקרון מיועד למעשנים, אלא ביקש סליחתו וכיבה את הסיגריה. לא עברו רגעים מועטים ושוב נשמע קולו הנרגז של האברך, אי אפשר לשבת בד' אמותיו של הזקן הזה, הוא פותח את החלון ומכניס קור בעצמותינו, רבי ישראל המשיך בנחת להצטדק, תסלחו לי לא אני פתחתי את החלון, ואם הדבר מפריע לך אסגרנו, קם וסגר. כשהגיעה הרכבת לווילנא, המתין קהל רב אשר ביקש להקביל את פני גאון ישראל וקודשו, ראה האברך ותמה מהי התקלה הזו? ניגש ושאל לאחד מהקהל, תמהו עליו, האינך יודע כי רבינו ישראל סלנטר בא עתה? הוא זיהה את האיש וחשכו עיניו. כל הלילה נדדה שינה מעיניו וכליותיו יסרוהו, כמי הוא התגרה ואת מי הוא השפיל.

למחרת בבוקר הלך לכאסנייתו של רבי ישראל, טרם הספיק לפצות פיו, הקדימו רבי ישראל בסבר פנים יפות, תשב בבקשה מה שלומך, הכבר נחת מן הדרך? האברך נדהם מקבלת פנים לבבית זו, ופרץ בבכיה ושטח סליחה ומחילה, רבי ישראל עודדו שלא יצטער וגיילה לו שאין בלבו שום טינה עליו, חלילה אין אדם עומד על דבר אלא אם כן נכשל בו, נכנס עמו בשיחה בתורת המידות והמוסר שעה ארוכה, כשקם ללכת שאלו רבי ישראל, שמא תאמר לי לשם מה באת לווילנא? האברך גילה לו כי בא כאן להשיג סמיכה לקבלת היתר שחיטה, אם כן, צהל רבי ישראל כמוצא שלל רב, מצא מה שחיפש, בידי לעזור לך להשיגה, חתני

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר מכל האומות

עיקרי הדברים בתוך המאמר: א. ישראל חביבים לפני המקום ב"ה. ב. כמו שכמה שיהפכו את הסגול, ישאר סגול, כך גם יהודי, כמה שיהפכו אותו, ישאר יהודי! ג. אפילו שיהודי חוטא, הוא מכונה בשם 'ישראל'. ד. ג' עצות לעמוד בכל העובר עלינו, ועצה אחת לעמוד כתרים בפני כל הנסיונות. ה. לדעת שנסיון הוא נסיון, ולא איום שבא לידי מיתה כלל. ו. לימוד לחיים איך מקבלים יסורין באהבה. ז. סיכום הדברים.

כמה מעלות טובות למקום עלינו שהוציאנו ממצרים, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושקע צרינו בתוכו, וסיפק צרינו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן, ונתן לנו את השבת קודש, ומביא אותנו לקראת קבלת התורה בהר סיני. קודם קבלת התורה עשה הקב"ה סבב אצל כל האומות לשאול אותם אם רוצים לקבל את התורה, כדי שלא יקנאו בעם ישראל, וכל אומה ענה בתירוץ שלה, האחד ענתה לא תרצה לא מדבר אלינו, והאחר ענתה לא תנאף לא מדבר אלינו, והאחר לא תגנוב, וכן הלאה ע"ז הדרך. והקב"ה בחר בנו מכל העמים לתת לנו את התורה הק' ללמד אותנו 'חוקי חיים לעשות רצונך בלב שלם'. הקב"ה אומר להם לפני המעמד הגדול והנשגב "ועתה אם שמעו תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה מכל העמים, כי לי כל הארץ" (י"ט, ה). מפרשי"י 'סגולה - אוצר חביב כמו 'וסגלת מלכים' (קקלת ב, ח) כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונזים אותם. כך אתם תהיו לי סגולה משאר אומות, ולא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם, ומה יש לי עוד שתהא חבתכם נכרת, כי לי כל הארץ והם בעיני ולפני לכלום" ע"כ לשון קדשו.

היהודיות של בני ישראל מוטבע בתוך נקודת הסגול שצורתו היא, כי אם ניקח את הסגול ונטה אותו הצדה לכיון צד ימין או לצד שמאל, למעלה או למטה, הוא ישאר תמיד בהברה שלו בתור 'סגול'. כך גם בני"ו שבכל הזמנים ובכל הדורות עברו בעצמם ע"י אומות העולם צרות ויסורים נוראים קשים ומרים שאין הדף יכול להכילם, ועכ"ז נצח ישראל לא ישקר' (שמואל א, ט"ו, כ"ט). ועם ישראל חי וקיים לעד ולעולמי עולמים, ואפילו שינסו להפוך או להטות אותם ימין או שמאל, קדימה או אחורה, ישארו שלמים באמונתם וחזקים בעבודתם, וישארו יהודים לעולם! אמנם אצל אומות העולם מוצאים שהיו ונכחדו ברבות השנים, אבל לבני"ו יש היהודיות המיוחדת שהם חביבים לפני הקב"ה יותר מכולם, ואין לו אחר עמכם' כלשון רש"י, וכמו מלך שמחבב אבנים יקרות ושומר עליהם כבבת עיניו יותר מהאבנים האחרות, ויניח אותם במשכן מיוחד, כך גם בני"ו משולים לאבנים ומרגליות טובות בבית גנזי ממה"מ הקב"ה, והוא שומר עליהם מכל האומות שמיצרים עליהם. ומכאן מאיר מאמר ז"ל (סנהדרין מז). "ישראל אע"פ שחטא, ישראל הוא" כי יהודי יש לו חלק אלוך ממעל, ואפילו שהוא חוטא פעם, זה לא מרצונו כלל, אלא בעצת היצ"ר שנותן לו עצות לעשות ולמרות נגד רצונו ית' חס וחלילה, ובזמן שישאל היו שרוי"ן על אדמתם וביהמ"ק היה קיים, וכהנים בעבודתם ולוים לשירם ולומרם, יהודי שהיה חוטא חלילה לפני המקום ב"ה היה מביא קרבן, ובזה נתחטא לו, והיה לו לכפרה בעבורו. אבל היום שאין לנו את זה, אל יאמר אדם לעצמו נושא, כי אפילו שיהודי חוטא הוא נקרא יהודי, כי הכלל הוא ש"יהודי נשאר יהודי" בכל מצב שהוא בעולם. וע"כ לבד יש לנו לשמוח בנותן התורה "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", כי כל שיהפכו את הסגול הוא נשאר סגול, ואפילו שיעבור חלילה עבירה קלה או חמורה, והסגול התהפך, הוא נשאר סגול, ונשאר להיות מכונה בשם 'ישראל', יהודי!

אבל מה נעשה שהיצר מסית אותנו בכל עת, ואנחנו מנסים להנצל ממנו ומעצותיו, ולא לחטוא בשום אופן לפני המקום ב"ה, שנותן לנו הכל בחן בחסד וברחמים, לכך מטביע לנו נעים מלך ישראל יסוד בספר התהילים, שעמו הוא פותח את הספר, 'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, ובדרך חטאים לא עמד, ובמושב לצים לא ישב. כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וילילה", דע לך שהעצה שיקח לו האדם בעוה"ז וינצל מעצת היצ"ר, הם, א. לא הלך בעצת רשעים - שזה דרך היצר למשוך את האדם להראות לו כמה טוב אצל הרשעים. ב. בדרך חטאים לא עמד - שאם חטא חלילה לפני המקום ב"ה, אל יעמוד במקומו, אלא ימשיך בעבודת השי"ת, וממילא יחזור לדרך הנכונה והישרה. ג. במושב לצים לא ישב - שכל מגמת הישיבה עם הלצים מביא אותם לבזוז זמן להבל וריק. אלא מה יעשה, "כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם וליילה" שאם ישקיע את כל זמנו בלימוד התורה יומם וליילה, ממילא לא יהיה לו זמן להתעסק עם היצ"ר, וינצל ממנו בעזרתו ית'. ויותר להרחיב הענין, אפתח במשל פי. היה זה בשעת מלחמה קשה שהתפתחה בין שתי מדינות שהיו

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

נודב לע"נ
הרב נפתלי הרץ בן הרב יוחנן דב הלוי ז"ל
נלב"ע י"ב חשוון
ת.נ.צ.ב.ה.

נודב לע"נ
הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל
נלב"ע ה' תמוז תשפ"א
ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

ע"י
הר"ר אהרן יעקב לנציצקי הי"ו
לע"נ אביו הרה"ח ר' דוד ב"ר אברהם יצחק ז"ל
נלב"ע כ' שבט תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.

ע"י הרה"ח ר' יצחק מנחם לנציצקי שליט"א
לע"נ אביו הרה"ח ר' דוד ב"ר משה ז"ל
נלב"ע כ"א שבט תשל"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך התה"ח ישראל פינגבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.